

AANBESTEDINGSRECHT 2024

onder redactie van:
Mr. A. Stellingwerff Beintema

Ars Aequi Libri
Nijmegen 2024

De teksten zoals deze in werking zijn getreden op 1 januari 2024

ISBN: 978-94-9333-313-0

NUR 823

© 2024 Ars Aequi Libri, Nijmegen.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Stichting Ars Aequi Juridische uitgeverij.

Voorzover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16b Auteurswet 1912 j° het Besluit van 27 november 2002, *Stb.* 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp).

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de Stichting PRO (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp) te wenden. Voor het overnemen van een gedeelte van deze uitgave ten behoeve van commerciële doeleinden dient men zich tot de uitgever te wenden.

Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is nagestreefd, kan voor de afwezigheid van eventuele (druk)fouten en onvolledigheden niet worden ingestaan en aanvaarden auteur(s), redacteur(en) en uitgever(s) deswege geen aansprakelijkheid.

Ontwerp: Nicolette Schuurman

BEKNOPTE INHOUDSOPGAVE

Beknopte inhoudsopgave V

Uitgebreide inhoudsopgave VII

INTERNATIONALE REGELGEVING

Agreement on Government Procurement 2012 (GPA 2012). 1

EUROPESE REGELGEVING

Richtlijn overheidsopdrachten voor werken, leveringen en diensten (2014/24/EU) 13

Richtlijn opdrachten in de sectoren water- en energievoorziening,
vervoer en postdiensten (2014/25/EU) 167

Concessierichtlijn (2014/23/EU) 281

Drempelbedragen 343

Rechtsbeschermingsrichtlijn Overheid 345

Rechtsbeschermingsrichtlijn Speciale Sectoren 353

Instrument voor internationale overheidsopdrachten (IIO) 363

NEDERLANDSE REGELGEVING

Aanbestedingswet 2012 377

Aanbestedingsbesluit 493

Gids Proportionaliteit 499

Regeling modellen eigen verklaring 567

Uniform Europees Aanbestedingsdocument. 569

Aanbestedingsreglement Werken 2016 579

Aanbestedingsreglement Nutssectoren 2016 1077

OVERIGE RELEVANTE DOCUMENTEN

Interpretatieve mededeling van de Commissie over concessieovereenkomsten
in het communautaire recht(2000/C 121/02) 1087

Interpretatieve mededeling van de Commissie betreffende het Gemeenschapsrecht van toepassing
op overheidsopdrachten en de mogelijkheden om sociale aspecten
hierin te integreren (COM(2001) 566) 1103

Interpretatieve mededeling van de Commissie betreffende het Gemeenschapsrecht van toepassing
op overheidsopdrachten en de mogelijkheden om milieuoverwegingen hierin te integreren
(COM(2001) 274) 1125

Interpretatieve mededeling van de Commissie over de Gemeenschapswetgeving die van toepassing is op het plaatsen van opdrachten die niet of slechts gedeeltelijk onder de richtlijnen inzake overheidsopdrachten vallen (2006/C 179/02)	1145
Interpretatieve mededeling van de Commissie over de toepassing van artikel 296 van het Verdrag voor overheidsopdrachten op defensiegebied (COM(2006) 779)	1153
Interpretatieve mededeling van de Commissie over de toepassing van het Gemeenschapsrecht inzake overheidsopdrachten en concessieovereenkomsten op geïnstitutionaliseerde publiek-private samenwerking (geïnstitutionaliseerde PPS) (2008/C 91/02)	1161
Explanatory note – Competitive Dialogue – Classic Directive	1169
Explanatory note – Framework agreements – Classic Directive	1177
Explanatory note – Utilities Directive definition of exclusive or special rights	1185
Explanatory note – Contracts involving more than one activity – Utilities Directive	1189
Frequently asked questions concerning the application of public procurement rules to social services of general interest (COM(2007) 725)	1193
Werkdocument van de diensten van de commissie betreffende de toepassing van het EU-aanbestedingsrecht op de betrekkingen tussen aanbestedende diensten ('publiek-publieke samenwerking') (SEC(2011) 1169)	1201
Richtsnoeren inzake innovatiegericht aanbesteden	1219
Richtsnoeren voor de deelname van inschrijvers en goederen uit derde landen aan de aanbestedingsmarkt van de EU (2019/C 271/02)	1293
Richtsnoeren van de Europese Commissie betreffende het gebruik van het kader voor overheidsopdrachten in de door de Covid-19-crisis veroorzaakte noodsituatie (2020/C 108 I/01)	1317
Mededeling van de Europese Commissie over de regels inzake overheidsopdrachten in verband met de huidige asielcrisis (COM (2015) 454 final)	1323
Mededeling over instrumenten ter bestrijding van collusie bij overheidsopdrachten en over richtsnoeren voor de toepassing van de desbetreffende uitsluitingsgrond (2021/C 91/01)	1329
Richtsnoeren ter vergemakkelijking van de toepassing van de IIO-verordening* door aanbestedende diensten en aanbestedende instanties en door ondernemers (2023/C 64/04)	1361

UITGEBREIDE INHOUDSOPGAVE

Beknopte inhoudsopgave V

Uitgebreide inhoudsopgave VII

INTERNATIONALE REGELGEVING

Agreement on Government Procurement 2012 (GPA 2012). 1

EUROPESE REGELGEVING

Richtlijn overheidsopdrachten voor werken, leveringen en diensten (2014/24/EU) 13

Titel I Toepassingsgebied, definities en algemene beginselen 45

Hoofdstuk I Toepassingsgebied en definities 45

Afdeling 1 Onderwerp en definities 45

Afdeling 2 Drempels 48

Afdeling 3 Uitsluitingen 51

Afdeling 4 Specifieke situaties. 55

Onderafdeling 1 Gesubsidieerde opdrachten en onderzoeks- en ontwikkelingsdiensten 55

Onderafdeling 2 Aanbestedingen waaraan defensie- of veiligheidsaspecten verbonden zijn 55

Hoofdstuk II Algemene regels 56

Titel II Voorschriften inzake overheidsopdrachten 60

Hoofdstuk I Procedures 60

Hoofdstuk II Technieken en instrumenten voor elektronische en samengestelde aanbesteding . . 67

Hoofdstuk III Verloop van de procedure 74

Afdeling 1 Voorbereiding 74

Afdeling 2 Bekendmaking en transparantie. 79

Afdeling 3 Selectie van deelnemers en gunning van opdrachten 82

Onderafdeling 1 Kwaliteitscriteria voor de selectie 83

Onderafdeling 2 Beperking van het aantal gegadigden, inschrijvingen en oplossingen 90

Onderafdeling 3 Gunning van de opdracht. 91

Hoofdstuk IV Uitvoering van de opdracht 93

Titel III Bijzondere aanbestedingsregelingen 96

Hoofdstuk I Sociale diensten en andere specifieke diensten 96

Hoofdstuk II Regels inzake prijsvragen voor ontwerpen. 97

Titel IV Bestuur 98

Titel V Gedelegeerde bevoegdheden, uitvoeringsbevoegdheden en slotbepalingen 101

Bijlagen 103

Richtlijn opdrachten in de sectoren water- en energievoorziening, vervoer en postdiensten (2014/25/EU) 167

Titel I Toepassingsgebied, definities en algemene beginselen 199

Hoofdstuk I Onderwerp en definities 199

Hoofdstuk II Activiteiten 203

Hoofdstuk III Materieel toepassingsgebied 205

Afdeling 1 Drempels 205

Afdeling 2 Uitgesloten opdrachten en prijsvragen; speciale bepalingen voor aanbestedingen waaraan defensie- of veiligheidsaspecten verbonden zijn. 208

Onderafdeling 1 Uitsluitingen die van toepassing zijn op alle aanbestedende instanties en bijzondere uitsluitingen voor de sectoren water- en energievoorziening 208

Onderafdeling 2 Aanbestedingen waaraan defensie- of veiligheidsaspecten verbonden zijn 210

Onderafdeling 3 Bijzondere betrekkingen (samenwerking, verbonden ondernemingen en gezamenlijke ondernemingen). 212

Onderafdeling 4 Bijzondere situaties 214

Onderafdeling 5 Activiteiten die rechtstreeks blootstaan aan concurrentie en procedurele bepalingen hiervoor 215

Hoofdstuk IV Algemene beginselen 216

Titel II	Op opdrachten toepasselijke bepalingen	220
Hoofdstuk I	Procedures	220
Hoofdstuk II	Technieken en instrumenten voor elektronische en samengestelde aanbesteding	226
Hoofdstuk III	Verloop van de procedure	232
Afdeling 1	Vorbereiding	232
Afdeling 2	Bekendmaking en transparantie.	236
Afdeling 3	Selectie van deelnemers en gunning van opdrachten	240
Onderafdeling 1	Erkenning en kwalitatieve selectie	241
Onderafdeling 2	Gunning van de opdracht.	244
Afdeling 4	Inschrijvingen die producten uit derde landen bevatten en betrekkingen met deze landen.	246
Hoofdstuk IV	Uitvoering van de opdracht	248
Titel III	Bijzondere aanbestedingsregelingen	250
Hoofdstuk I	Sociale diensten en andere specifieke diensten	250
Hoofdstuk II	Regels inzake prijsvragen.	252
Titel IV	Bestuur	253
Titel V	Gedelegeerde bevoegdheden, uitvoeringsbevoegdheden en slotbepalingen	255
Bijlagen	257
Concessierichtlijn (2014/23/EU)		281
Titel I	Onderwerp, toepassingsgebied, algemene beginselen en definities.	300
Hoofdstuk I	Toepassingsgebied, algemene beginselen en definities	300
Afdeling 1	Onderwerp, toepassingsgebied, algemene beginselen, definities en drempelbedrag	300
Afdeling II	Uitsluitingen	305
Afdeling III	Algemene bepalingen.	310
Afdeling IV	Specifieke situaties.	313
Hoofdstuk II	Beginselen	313
Titel II	Regels inzake de gunning van concessies: algemene beginselen en procedurele waarborgen	315
Hoofdstuk I	Algemene beginselen	315
Hoofdstuk II	Procedurele waarborgen	317
Titel III	Regels inzake de uitvoering van concessies	322
Titel IV	Wijzigingen van de richtlijnen 89/665/EEG en 92/13/EEG	325
Titel V	Gedelegeerde bevoegdheden, uitvoeringsbevoegdheden en slotbepalingen	329
Bijlagen	331
Drempelbedragen		343
Rechtsbeschermingsrichtlijn Overheid		345
Rechtsbeschermingsrichtlijn Speciale Sectoren		353
Hoofdstuk 1	Beroepsmogelijkheden op nationaal niveau	354
Hoofdstuk 2	Verificatie	360
Hoofdstuk 3	Correctiemechanisme	360
Hoofdstuk 4	Bemiddelingsprocedure	361
Hoofdstuk 5	Slotbepalingen	361
Instrument voor internationale overheidsopdrachten (IIO)		363
Hoofdstuk I	Algemene bepalingen.	368
Hoofdstuk II	Onderzoeken, besprekingen, maatregelen en verplichtingen.	371
Hoofdstuk III	Uitvoeringsbevoegdheden, verslaglegging en slotbepalingen	375

NEDERLANDSE REGELGEVING

Aanbestedingswet 2012		377
Deel 1	Algemene bepalingen.	377
Hoofdstuk 1.1.	Begripsbepalingen.	377

Hoofdstuk 1.2.	Beginselen en uitgangspunten bij aanbesteden.	381
Afdeling 1.2.1.	Algemene bepaling voor het sluiten van schriftelijke overeenkomsten onder bezwarende titel voor het verrichten van werken, leveringen of diensten	381
Afdeling 1.2.2.	Beginselen bij Europese aanbestedingen	382
Afdeling 1.2.3.	Uitgangspunten bij nationale aanbestedingen	383
Afdeling 1.2.4.	Uitgangspunten bij de meervoudig onderhandse procedure	384
Hoofdstuk 1.3.	Administratieve voorschriften bij aanbestedingen	384
Hoofdstuk 1.4.	Voorschriften voor het aanbesteden van werken door aanbestedende diensten	385
Hoofdstuk 1.5.	Voorwaarden in verband met in het kader van de Wereldhandelsorganisatie gesloten overeenkomsten.	385
Deel 2.	Overheidsopdrachten en prijsvragen voor overheidsopdrachten.	386
Hoofdstuk 2.1.	Reikwijdte.	386
Afdeling 2.1.1.	Toepassingsbereik	386
§ 2.1.1.1.	Toepassingsbereik overheidsopdrachten	386
§ 2.1.1.1.a.	Aankoopcentrales en gezamenlijke aanbestedingen.	387
§ 2.1.1.2.	Afbakening samengestelde opdrachten	389
Afdeling 2.1.2.	Raming van de waarde	391
§ 2.1.2.1.	Algemene bepalingen.	391
§ 2.1.2.2.	De raming van overheidsopdrachten	391
§ 2.1.2.3.	De raming van dynamische aankoopssystemen, innovatiepartnerschappen en prijsvragen	392
Afdeling 2.1.3.	Uitgezonderde overheidsopdrachten en prijsvragen	393
Hoofdstuk 2.2.	Procedures voor het plaatsen van opdrachten voor aanbestedende diensten	396
Afdeling 2.2.1.	Algemene procedures	396
§ 2.2.1.1.	Algemeen	396
§ 2.2.1.2.	Openbare procedure.	397
§ 2.2.1.3.	Niet-openbare procedure.	397
§ 2.2.1.4.	Procedure van de concurrentiegerichte dialoog.	397
§ 2.2.1.5.	Mededingingsprocedure met onderhandeling	398
§ 2.2.1.6.	Procedure van het innovatiepartnerschap	399
§ 2.2.1.7.	Onderhandelingsprocedure zonder aankondiging	399
§ 2.2.1.8.	Bijzondere voorschriften betreffende het plaatsen van overheidsopdrachten voor sociale en andere specifieke diensten.	401
Afdeling 2.2.3.	Bijzondere procedures.	401
§ 2.2.3.1.	Procedure voor een concessieovereenkomst voor openbare werken	401
§ 2.2.3.2.	Procedure van een prijsvraag.	401
§ 2.2.3.3.	Procedure voor het sluiten van een raamovereenkomst	402
§ 2.2.3.4.	Procedure voor een dynamisch aankoopstelsel	402
Hoofdstuk 2.3.	Regels inzake aankondiging, uitsluiting, selectie en gunning	403
Afdeling 2.3.1.	Algemeen	403
§ 2.3.1.1.	Ondernemers	403
§ 2.3.1.2.	Communicatie en inlichtingen	404
Afdeling 2.3.2.	Aankondigingen	405
§ 2.3.2.1.	Voor aankondiging	405
§ 2.3.2.2.	Aankondiging	406
§ 2.3.2.3.	Termijnen	407
Afdeling 2.3.3.	Bestek	409
§ 2.3.3.1.	Technische specificaties.	409
§ 2.3.3.2.	Onderaanneming	411
§ 2.3.3.3.	Bijzondere voorwaarden	412
§ 2.3.3.4.	Voorbehouden opdracht	412
§ 2.3.3.5.	Varianten	413
Afdeling 2.3.4.	Eigen verklaring	413
Afdeling 2.3.5.	Uitsluiting, geschiktheid en selectie	414
§ 2.3.5.1.	Uitsluitingsgronden.	414
§ 2.3.5.2.	Bewijsstukken uitsluitingsgronden	417
Afdeling 2.3.6.	Geschiktheidseisen en selectiecriteria	417
§ 2.3.6.1.	Geschiktheidseisen	417

§ 2.3.6.2.	Beroepsbevoegdheid	421
§ 2.3.6.3.	Selectie	421
§ 2.3.6.4.	Controle van uitsluitingsgronden, geschiktheidseisen en selectiecriteria	421
Afdeling 2.3.7.	Mededeling van uitsluiting en afwijzing	422
Afdeling 2.3.8.	Gunningsfase	422
§ 2.3.8.1.	Uitnodiging tot inschrijving	422
§ 2.3.8.2.	Inschrijving	423
§ 2.3.8.2a.	Elektronische catalogus	423
§ 2.3.8.3.	Concurrentiegerichte dialoog	424
§ 2.3.8.4.	Gunningscriteria	425
§ 2.3.8.5.	Abnormaal lage inschrijvingen	427
§ 2.3.8.6.	Elektronische veiling	428
§ 2.3.8.7.	Mededingingsprocedure met onderhandeling	429
§ 2.3.8.7a.	Innovatiepartnerschap	430
§ 2.3.8.8.	Gunningsbeslissing	431
§ 2.3.8.9.	Verslaglegging en bekendmaking	432
§ 2.3.8.10.	Bewaarplicht gedurende de looptijd van de overheidsopdracht	434
Hoofdstuk 2.4.	Voorschriften voor de bijzondere procedures	434
Afdeling 2.4.1.	Bijzondere voorschriften bij het plaatsen van een overheidsopdracht via een raamovereenkomst	434
Afdeling 2.4.2.	Bijzondere voorschriften voor het plaatsen van een overheidsopdracht via een dynamisch aankoopstelsel	435
Afdeling 2.4.3.	Bijzondere voorschriften betreffende de bouw van een complex sociale woningen	437
Afdeling 2.4.4.	Bijzondere voorschriften voor concessieovereenkomsten voor openbare werken	437
Afdeling 2.4.5.	Voorschriften betreffende de procedure van een prijsvraag	437
Hoofdstuk 2.5.	Wijziging van overheidsopdrachten	438
Deel 2a.	Concessieopdrachten	440
Hoofdstuk 2a.1.	Reikwijdte	440
Afdeling 2a.1.1.	Toepassingsgebied	440
Afdeling 2a.1.2.	Toepassingsbereik	440
§ 2a.1.2.1.	Toepassingsbereik concessieopdrachten	440
§ 2a.1.2.2.	Afbakening samengestelde opdrachten	440
Afdeling 2a.1.3.	Raming van de waarde	443
§ 2a.1.3.1.	Algemene bepalingen	443
§ 2a.1.3.2.	De raming van concessieopdrachten	443
Afdeling 2a.1.4.	Uitgezonderde concessieopdrachten	444
Hoofdstuk 2a.2.	Procedures voor het plaatsen van concessieopdrachten	448
Afdeling 2a.2.1.	Algemeen	448
Afdeling 2a.2.2.	Sociale en andere specifieke diensten	448
Hoofdstuk 2a.3.	Regels voor concessieopdrachten inzake aankondiging, uitsluiting, selectie en gunning	449
Afdeling 2a.3.1.	Algemeen	449
Afdeling 2a.3.2.	Aankondigingen	449
§ 2a.3.2.1.	Aankondiging	449
§ 2a.3.2.2.	Termijnen	450
Afdeling 2a.3.3.	Bestek	450
§ 2a.3.3.1.	Technische specificaties	450
§ 2a.3.3.2.	Onderaanneming, bijzondere voorwaarden, voorbehouden opdrachten	451
Afdeling 2a.3.4.	Eigen verklaring	451
Afdeling 2a.3.5.	Uitsluiting	451
Hoofdstuk 2a.4.	Geschiktheidseisen en selectiecriteria	451
Afdeling 2a.4.1.	Geschiktheidseisen	451
Afdeling 2a.4.2.	Mededeling van uitsluiting en afwijzing	452
Afdeling 2a.4.3.	Gunningsfase	452
§ 2a.4.3.1.	Inschrijving	452
§ 2a.4.3.2.	Gunningscriteria, abnormaal lage inschrijvingen en elektronische veiling	452
§ 2a.4.3.4.	Gunningsbeslissing	453

§ 2a.4.3.5.	Verslaglegging en bekendmaking.	453
Hoofdstuk 2a.5.	Wijziging van concessieopdrachten.	453
Deel 3.	Speciale-sectoropdrachten en prijsvragen voor speciale-sectoropdrachten.	453
Hoofdstuk 3.1.	Reikwijdte.	453
Afdeling 3.1.1.	Toepassingsgebied.	453
Afdeling 3.1.2.	Toepassingsbereik.	455
§ 3.1.2.1.	Toepassingsbereik speciale-sectoropdrachten.	455
§ 3.1.2.2.	Aankoopcentrales en gezamenlijke aanbestedingen.	456
§ 3.1.2.3.	Afbakening samenstelling speciale-sectoropdrachten.	457
Afdeling 3.1.3.	Raming van de waarde.	459
§ 3.1.3.1.	Algemene bepalingen.	459
§ 3.1.3.2.	De raming van speciale-sectoropdrachten.	459
§ 3.1.3.3.	De raming van dynamische aankoopssystemen, innovatiepartnerschappen en prijsvragen.	461
Afdeling 3.1.4.	Uitgezonderde speciale-sectoropdrachten en prijsvragen.	461
Hoofdstuk 3.2.	Procedures voor het plaatsen van speciale-sectoropdrachten.	466
Afdeling 3.2.1.	Algemene procedures.	466
§ 3.2.1.1.	Algemeen.	466
§ 3.2.1.2.	Openbare procedure.	466
§ 3.2.1.3.	Niet-openbare procedure.	467
§ 3.2.1.4.	Concurrentiegerichtede dialoog.	467
§ 3.2.1.5.	Onderhandelingsprocedure met aankondiging.	467
§ 3.2.1.6.	Procedure van het innovatiepartnerschap.	468
§ 3.2.1.7.	Onderhandelingsprocedure zonder aankondiging.	468
§ 3.2.1.8.	Bijzondere voorschriften betreffende het plaatsen van speciale-sectoropdrachten voor sociale en andere specifieke diensten.	470
Afdeling 3.2.3.	Bijzondere procedures.	470
§ 3.2.3.1.	Procedure van een prijsvraag.	470
§ 3.2.3.2.	Procedure voor het sluiten van een raamovereenkomst.	470
§ 3.2.3.3.	Procedure voor een dynamisch aankoopstelsel.	471
Hoofdstuk 3.3.	Regels voor speciale-sectoropdrachten inzake aankondiging, uitsluiting, selectie en gunning.	471
Afdeling 3.3.1.	Algemeen.	471
Afdeling 3.3.2.	Aankondigingen.	472
§ 3.3.2.1.	Periodieke indicatieve aankondiging en aankondigingen betreffende het bestaan van een erkenningsregeling.	472
§ 3.3.2.2.	Aankondiging.	473
§ 3.3.2.3.	Termijnen.	474
Afdeling 3.3.3.	Bestek.	475
§ 3.3.3.1.	Technische specificaties.	475
§ 3.3.3.2.	Onderaanneming, bijzondere voorwaarden, voorbehouden opdracht en varianten.	476
Afdeling 3.3.4.	Eigen verklaring.	476
Afdeling 3.3.5.	Uitsluiting en selectie.	476
Hoofdstuk 3.4.	Erkeningsregeling.	477
Afdeling 3.4.1.	Deelname en toepassing.	477
Afdeling 3.4.2.	Mededeling van uitsluiting en afwijzing.	479
Afdeling 3.4.3.	Gunningsfase.	479
§ 3.4.3.1.	Inschrijving.	479
§ 3.4.3.1a.	Concurrentiegerichtede dialoog en elektronische catalogus.	480
§ 3.4.3.2.	Gunningscriteria, abnormaal lage inschrijving, elektronische veiliging en innovatiepartnerschap.	480
§ 3.4.3.3.	Gunningsbeslissing.	480
§ 3.4.3.4.	Verslaglegging en bekendmaking.	481
§ 3.4.3.5.	Bewaarplicht gedurende de looptijd van de speciale-sectoropdracht.	482
Hoofdstuk 3.5.	Overige voorschriften voor de procedures met betrekking tot de raamovereenkomst, het dynamisch aankoopstelsel en de prijsvraag.	482
Hoofdstuk 3.6.	Wijziging van speciale-sectoropdrachten.	483

Deel 4.	Overige bepalingen	483
Hoofdstuk 4.1.	Gedragsverklaring aanbesteden	483
Afdeling 4.1.1.	Algemene bepalingen	483
Afdeling 4.1.2.	Toetsingscriteria	484
Afdeling 4.1.3.	Beoordeling	485
Hoofdstuk 4.2.	Nadere uitvoeringsregels	486
Afdeling 4.2.1.	Nadere regels ter uitvoering van de richtlijnen	486
Afdeling 4.2.2.	Het elektronische systeem voor aanbestedingen	486
Hoofdstuk 4.3.	Vernietigbaarheid en boete	487
Afdeling 4.3.1.	Vernietigbaarheid	487
Afdeling 4.3.2.	Boete	489
Hoofdstuk 4.4.	Arbitrage en klachten	490
Hoofdstuk 4.5.	Evaluatiebepalingen	490
Hoofdstuk 4.6.	Overgangs- en slotbepalingen	490
Aanbestedingsbesluit		493
Hoofdstuk 1	Begripsbepalingen	493
Hoofdstuk 2	Eigen verklaring	493
Hoofdstuk 2a	Officiële lijsten en certificering	493
Hoofdstuk 3	Communicatie	494
Hoofdstuk 4	Gedragsverklaring aanbesteden	496
Hoofdstuk 5	Aanwijzing richtsnoeren	496
Hoofdstuk 6	Slotbepalingen	497
Gids Proportionaliteit		499
Regeling modellen eigen verklaring		567
Uniform Europees Aanbestedingsdocument		569
Aanbestedingsreglement Werken 2016		579
Aanbestedingsreglement Nutssectoren 2016		1077
OVERIGE RELEVANTE DOCUMENTEN		
Interpretatieve mededeling van de Commissie over concessieovereenkomsten in het communautaire recht(2000/C 121/02)		1087
Interpretatieve mededeling van de Commissie betreffende het Gemeenschapsrecht van toepassing op overheidsopdrachten en de mogelijkheden om sociale aspecten hierin te integreren (COM(2001) 566)		1103
Interpretatieve mededeling van de Commissie betreffende het Gemeenschapsrecht van toepassing op overheidsopdrachten en de mogelijkheden om milieuoverwegingen hierin te integreren (COM(2001) 274)		1125
Interpretatieve mededeling van de Commissie over de Gemeenschapswetgeving die van toepassing is op het plaatsen van opdrachten die niet of slechts gedeeltelijk onder de richtlijnen inzake overheidsopdrachten vallen (2006/C 179/02).		1145
Interpretatieve mededeling van de Commissie over de toepassing van artikel 296 van het Verdrag voor overheidsopdrachten op defensiegebied (COM(2006) 779).		1153
Interpretatieve mededeling van de Commissie over de toepassing van het Gemeenschapsrecht inzake overheidsopdrachten en concessieovereenkomsten op geïnstitutionaliseerde publiek-private samenwerking (geïnstitutionaliseerde PPS) (2008/C 91/02)		1161

Explanatory note – Competitive Dialogue – Classic Directive.1169
Explanatory note – Framework agreements – Classic Directive1177
Explanatory note – Utilities Directive definition of exclusive or special rights1185
Explanatory note – Contracts involving more than one activity-Utilities Directive1189
Frequently asked questions concerning the application of public procurement rules to social services of general interest (COM(2007) 725)1193
Werkdocument van de diensten van de commissie betreffende de toepassing van het EU-aanbestedingsrecht op de betrekkingen tussen aanbestedende diensten (‘publiek-publieke samenwerking’) (SEC(2011) 1169)1201
Richt snoeren inzake innovatiegericht aanbesteden1219
Richt snoeren voor de deelname van inschrijvers en goederen uit derde landen aan de aanbestedingsmarkt van de EU (2019/C 271/02).1293
Richt snoeren van de Europese Commissie betreffende het gebruik van het kader voor overheidsopdrachten in de door de Covid-19-crisis veroorzaakte noodsituatie (2020/C 108 I/01)1317
Mededeling van de Europese Commissie over de regels inzake overheidsopdrachten in verband met de huidige asielcrisis (COM (2015) 454 final).1323
Mededeling over instrumenten ter bestrijding van collusie bij overheidsopdrachten en over richt snoeren voor de toepassing van de desbetreffende uitsluitingsgrond (2021/C 91/01)1329
Richt snoeren ter vergemakkelijking van de toepassing van de IIO-verordening* door aanbestedende diensten en aanbestedende instanties en door ondernemers (2023/C 64/04).1361